

appendiculaat velum (wat iets anders is dan tomentum op de hoedrand) en het ontbreken van rose aan de steel zouden we geneigd zijn deze vondst toch maar te rekenen tot *I. albidodisca* Kühner (een betrekkelijk zeldzame soort, waarvan dáárdóór alle variaties mogelijk nog niet bekend zijn) en niet tot *I. subalbidodisca* Stangl, een soort (?) die in zóveel opzichten met *I. ochroalba* Bruylants lijkt overeen te komen.

LITERATUUR

- Boidin, J. (1979/80). Réflexions sur la notion d'espèce. Bull. Soc. Mycol. Fr. 95: 329-334; 96: 5-16; 96: 43-57.
- Bruylants, J. (1969). *Inocybe ochroalba* nov. sp. Bull. Soc. Mycol. Fr. 85: 345-349.
- Kühner R. & H. Romagnesi (1953). Flore analytique des Champignons supérieurs, XIV + 556 pp. Paris.
- Kühner, R. (1955). *Inocybe leiosporés cystidiés*. Compl. à la Flore analytique. Bibliotheca mycol. 56: 217-220.
- Reid, D.A. (1972). Fungi rar. Icon. col. Pars. VI: 28-30. Pl. 45b.
- Reijnders, A.F.M. (1977). Enige waarnemingen betreffende soort en populatie bij de Agaricales. Vakbl. Biologen 57: 305-309.
- Singer, R. (1976). The species concept in Agaricales and its adaptation to taxonomy. In: Cléménçon, The species concept in Hymenomycetes; 382/3.
- Stangl, J. & J. Veselsky (1975). *Inocybe albidodisca* Kühner und etliche ähnliche der gänzlich stielbereiften Glattsporigen. Česká Mykol. 29: 56-71.

BOEKBESPREKINGEN

ROGER PHILLIPS, *Paddestoelen en Schimmels van West-Europa*; met als ondertitel: Meer dan 900 soorten in unieke kleurenfoto's. Nederlandse bewerking: Jasper Daams, Annelies Jansen, Machiel Noordeloos en Anja Vrins. Formaat 29 x 21.5; 288 pp. Uitgever: Het Spectrum Utrecht/Antwerpen, 1982. Prijs f 39,50 (verschilt van winkel tot winkel!)

Van dit fraai uitgevoerde boek had de engelse versie zijn plaats al in menige boekenkast gevonden toen de Spectrum-editie beschikbaar kwam en prompt ook bij een breed publiek aftrek vond. Als gids met plaatjes overtreft het boek alle nederlandstalige uitgaven die momenteel op de markt zijn, zowel naar kwaliteit als kwantiteit. Voor de gevorderde mycoloog biedt het boek een aantal zelden afgebeelde soorten. Inleiding, sleutels en verklarende woordenlijst zijn op beginners afgestemd; de beknopte beschrijvingen mikken hoger: mikroskopische en chemische kenmerken naast beschrijvingen van het uiterlijk.

De kritische lezer stuit overigens op nogal wat slordigheden en foutjes, waarbij het soms niet is uit te maken of de vertalers dan wel de zettters de fouten maakten. De verklarende woordenlijst toont zulke foutjes naast enkele zwakke formuleringen. De summiere chemikaliënlijst geeft een fout recept van Melzer's reagens.

De beschrijvingen zijn aan de nederlandse situatie aangepast en voorzien van de (deels voor het eerst gepubliceerde) nieuwe nederlandse namen. De latijnse namen zijn (op de wasplaten na)

overgenomen van de engelse versie, ook waar die van Moser afwijken (*Lepiota bucknallii* en *L. sistrata* i.p.v. *Cystolepiota*; *Clitocybe* versus *Lepista*; *Cortinarius* met voorrang boven *Dermocybe*).

Een belangrijk verschil met de engelse uitgave is de inperking van het aantal gegevens over eetbaarheid. De daarvoor gegeven argumentatie (natuurbescherming, kans op vergiftiging) komt - zeker bij niet-ingewijden - nogal bedillerig over en is bovendien niet helemaal korrekt in het vervolg uitgewerkt. Weliswaar worden een aantal zeer algemene soorten voor consumptie 'vrijgegeven' maar ik dacht dat er voor niet algemene champignons als *Agaricus langei*, *A. bitorquis* en *A. sylvaticus* heel wat algemenere, niet vermelde alternatieve soorten zijn te noemen (Honingzwam! e.a.). Ook boleten met relatief weinig vruchtlichamen zou ik, als men al kiest voor zo'n politiek, buiten beschouwing hebben gelaten (*Boletus edulis*, *B. erythropus*). En misschien was een waarschuwing dat bepaalde soorten die we wel mogen eten kampioen-akkumulatoren van zware metalen zijn op zijn plaats geweest (*Langermannia*). Het is natuurlijk moeilijk te voorspellen hoe 'het publiek' zich na het lezen van dit boek zal gaan gedragen, maar m.i. had men hem de informatie die de engelse editie wel geeft niet mogen onthouden en ware het beter geweest als men de begeleidende teksten up to date had gemaakt en had uitgebreid. Nu kan bovendien het misverstand ontstaan dat, waar maar bij enkele soorten van een geslacht de giftigheid wordt vermeld, de andere soorten van dat genus rustig kunnen worden gekonsumeerd (*Entoloma*, *Inocybe*, *Lactarius* etc.). In mindere mate geldt dat ook voor de hallucinogeniteit: deze wordt slechts bij enkele soorten vermeld terwijl andere soms algemenere en dus toegankelijker soorten zo'n mededeling (waarschuwing) missen (*Panaeolina foenisecii* e.a.).

Tenslotte nog enkele onvolledigheden en foutjes: de Dennevoetzwam is - helaas - wel algemeen in grote delen van het land; de Harszwam is niet tot Eik beperkt (ook op beuk, kastanje, e.a.); de Witte populierzwam moet *Oxyporus populinus* (Schum. ex Fr.) Donk heten; de ziekte, veroorzaakt door *Chondrostereum purpureum* heet Loodglans en *Lycoperdon echinatus* is nog nooit in ons land gevonden. Van de beschrijving van de Roestkleurige borstelzwam is een stukje weggevallen.

Deze kritische noten kunnen overigens niets afdoen aan het feit dat Nederland er een populair paddenstoelenboek heeft bijgekregen dat alle andere nederlandse boeken over dit onderwerp overtreft, vooral door zijn kwaliteiten als wat de schrijvers "kijkgids" noemen. Ook de relatief gunstige prijs kan bijdragen aan het succes dat het boek zeker nog zal hebben. H.A. van der Aa

BRUNO HENNIG en HANNS KREISEL - *Taschenbuch für Pilzfreunde*. Gustav Fischer Verlag Jena. 8ste Auflage, 1982. 215 pp. 126 (meest gekleurde) afbeeldingen. Prijs DDR 11,90 M; daarbuiten 21.- M.

De eerste 51 bladzijden van dit boekje, dat wij ter bespreking van de uitgever ontvingen, geven inleidingen die zich vooral richten op hen die op 'Pilzjagd' voor de keuken gaan. Recepten en aanwijzingen bij vergiftiging zijn uitvoeriger dan in vergelijkbare populaire boekjes. In het speciale deel worden telkens 1 of meer soorten afgebeeld en op de tegenover liggende pagina beschreven. De afbeeldingen zijn naar akwarellen en meest goed gelijkend maar soms nogal mat afgedrukt. Het is het beperkte assortiment dat we uit vele populaire boekjes kennen en dat onze leden nauwelijks iets nieuws te bieden zal hebben. H.A. v.d.Aa.

Bij **READER's DIGEST N.V.** Assumburg 73-75, Amsterdam verschenen een drietal veldgidsen met als titel: *Wilde planten, Vogels en Paddestoelen van West- en Midden-Europa*, prijzen resp. f 39,-, f 33,- en f 33,-, samen f 105,- inclusief verzendkosten.

Het zijn stevig gebonden veldgidsen (formaat 20 x 15,5 cm) waarvan we hier alleen op het paddestoelen deeltje de aandacht vestigen. De inleiding, met illustraties in de tekst, vertoont veel fouten en onvolkomenheden: men kan zich nauwelijks voorstellen dat een mycoloog de nederlandse tekst heeft doorgelezen! De daarna volgende geïllustreerde determinatietabel lijkt me bruikbaar voor beginners. De in woord en beeld behandelde 220 soorten paddestoelen, het leeuwendeel van het boek, komen goed uit de verf. De illustraties zijn afkomstig van enkele van de beste paddestoelen illustratoren, zowel foto's als akwarellen, waaronder een aantal niet in Nederland voorkomende soorten, hetgeen in de tekst overigens is vermeld. Bij aantekeningen over zeldzaamheid kunnen hier en daar wel vraagtekens worden geplaatst. Slot hoofdstukjes over het verzamelen en bereiden van paddestoelen, een zeer aanvaardbare tekst over Paddestoelenbescherming en Natuurbescherming(!), over giftige paddestoelen, een aantal aanwijzingen m.b.t. het zelf kweken van paddestoelen en een, wat primitief aandoende, korte verklarende woordenlijst besluiten het boek (met register 304 pagina's). Een verantwoordelijke auteur wordt nergens genoemd. Als medewerkers worden Dr. Hans Haas, Han Wonders en Walter Paetzold vermeld alsmede een lange rij leveranciers van illustraties. Vooral dankzij de laatste zeker niet het minste onder de vele populaire paddestoelenboekjes. H.A. van der Aa.

R. WATLING, *British Fungus Flora, Agarics and Boleti, 3 Bolbitiaceae: Agrocybe, Bolbitius & Conocybe*. Edinburgh, 1982. 139 pp. Prijs £ 8.-

Van deze serie verschenen reeds: een algemene inleiding met sleutels tot de families en geslachten (1969), en bewerkingen van de britse boleten (1970) en inktzwammen (1979: zie Coolia 24/2:54). Opzet en uitvoering zijn geheel als bij het vorige *Coprinus* deel. Na korte inleiding, systematische aantekeningen en literatuuroverzicht volgt eerst een korte sleutel tot de 3 behandelde genera. Daarna worden *Agrocybe*, *Bolbitius* en *Conocybe* behandeld volgens het bekende recept: genus beschrijving, determinatie tabellen en beschrijving van de soorten met - waar wenselijk - enige discussie en verantwoording van de gebruikte naamgeving. Tenslotte nog een paar lijstjes met o.a. rangschikking van de soorten volgens habitat, synoniemen, 'misidentifications' uit veelal veel gebruikte literatuur en een aantal Rejected names (met commentaar). Na de indices volgen nog 13 bladzijden met kleine maar duidelijke zwart-wit tekeningen van makroskopische en veel mikroskopische kenmerken.

Uiteraard moet de bruikbaarheid van de sleutels en beschrijvingen in de praktijk blijken; de eerste ervaringen met de *Agrocybe* sleutel waren in ieder geval positief. Alleen lijkt *A. paludosa* in de sleutel duidelijker van *A. praecox* te verschillen dan in de beschrijving wordt waargemaakt (verschillende sporenlengten in sleutel en beschrijving). *A. paludosa* wordt wel eens als moerasvorm van *A. praecox* opgevat en is ook na lezing en vergelijking van deze teksten niet zo 'easily recognised' als Watling doet voorkomen. *A. dura*, o.a. uit de polders welbekend, wordt hier *A. molesta* (Lasch) Singer genoemd.

In *Conocybe* (inclusief *Pholiotina* en *Galerella* ss Moser e.a.) onderscheidt Watling 58 taxa waaronder een aantal soorten die hij zeer recent (1980) als nieuw heeft beschreven, en die uiteraard in veel gebruikte handboeken als Moser (in totaal 52 soorten) nog ontbreken. De schrijver vermeldt althans bij soorten die wij nogal eens in (komkommer) kassen vinden nergens deze habitat. Het zal interessant zijn om onze *C. aurea*, *C. siliginea* e.a. nog eens aan de opvattingen van Watling te toetsen. H.A. van der Aa.